

**Komitet za koordinaciju nadzora finansijskog
sektora Republike Srpske**

**IZVJEŠTAJ KOMITETA ZA KOORDINACIJU NADZORA FINANSIJSKOG
SEKTORA REPUBLIKE SRPSKE
za 2013. godinu**

*Banja Luka,
juni 2014. godine*

SADRŽAJ

Riječ predsjedavajućeg.....	3
1. O Komitetu	4
1.1. Osnivanje i ciljevi funkcionisanja Komiteta.....	4
1.2. Komisija za saradnju nadzornih organa finansijskog sektora.....	5
1.3. Zakonska regulativa.....	5
2. Izvještaj o radu Komiteta.....	7
2.1. Aktivnosti koje se odnose na operativno funkcionisanje Komiteta.....	7
2.2. Aktivnosti koje se odnose na unapređenje sektora.....	7
2.2.1. Održavanje stabilnosti finansijskog sistema.....	7
2.2.2. Saradnja u obavljanju nadzora.....	10
2.2.3. Promocija i edukacija.....	10
2.2.4. Institucija ombudsmana.....	10
2.2.4.1. Ombudsman u osiguranju.....	10
2.2.4.2. Ombudsman u bankarstvu.....	11
3. Stanje finansijskog sektora u 2013. godini.....	14
3.1. Bankarski sektor.....	14
3.1.1. Osnovni pokazatelji.....	14
3.1.2. Bilans uspjeha bankarskog sektora.....	15
3.1.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope banaka... ..	16
3.2. Mikrokreditne organizacije	17
3.2.1. Osnovni pokazatelji.....	17
3.2.2. Bilans uspjeha MKO.....	19
3.2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope MKO.....	19
3.3. Davaoci lizinga.....	19
3.3.1. Osnovni pokazatelji.....	21
3.4. Sektor osiguranja.....	20
3.4.1. Osnovni pokazatelji.....	20
3.4.2. Bilans uspjeha sektora osiguranja.....	21
3.4.3. Pregled ostalih učesnika na tržištu osiguranja.....	23
3.5. Tržište kapitala.....	24
3.5.1. Osnovni pokazatelji.....	24
3.5.2. Tržišni učesnici i listirane hartije.....	26
3.5.3. Investicioni fondovi.....	27
3.6. Per capita pokazatelji.....	28
4. Prijedlog mjera i aktivnosti za 2014. godinu.....	30

Riječ predsjedavajućeg

Izveštaj Komiteta za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske za 2013. godinu pripremljen je u skladu sa članom 21. Zakona o Komitetu za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 49/09), a sadrži izvještaj o radu, skraćeni prikaz stanja cjelokupnog finansijskog sektora, sa prijedlogom mjera i aktivnosti za dalji razvoj i napredak finansijskog sektora Republike Srpske.

Poremećaji u funkcionisanju realnog i javnog sektora, porast sistemskog rizika, nedovoljne investicione aktivnosti i druga kretanja su negativno uticali na kretanja u finansijskom sektoru Republike Srpske u 2013. godini.

U okviru finansijskog sektora Republike Srpske, posmatrano kroz učešće aktive, bankarski sektor je dominantan. U ovom izvještajnom periodu, nastavljen je brži rast depozita u odnosu na kreditne plasmane, opšti pad kamatnih stopa, te rast premije osiguranja. Što se tiče tržišta hartija od vrijednosti u 2013. godini došlo je do značajnog relativnog povećanja redovnog prometa obveznicama, kao i javne ponude trezorskih zapisa što je značajno uticalo na ostvareni ukupan promet na Banjalučkoj berzi u 2013. godini.

Osnovni podaci o finansijskom sektoru nalaze se u posebnom dijelu ovog izvještaja, a detaljniji pokazatelji i analize su predmet godišnjih izvještaja nadležnih nadzornih organa.

Komitet će u narednom periodu nastaviti sa aktivnostima na zaštiti i edukaciji sadašnjih i budućih korisnika finansijskih usluga, jačanju mjera nadzora i ranog otkrivanja rizika na finansijskom tržištu. Isto tako će nastaviti sa započetom saradnjom sa visokoškolskim ustanovama u cilju finansijske edukacije mladih/studenata.

Cilj Komiteta je da u 2014. godini nastavi i unapređuje saradnju u obavljanju nadzora, kao i razvoju regulatornog okvira zasnovanog na direktivama Evropske unije i opšte prihvaćenim principima supervizije.

Mira Potkonjak

predsjedavajući Komiteta
za 2013. godinu

1. O Komitetu

1.1. Osnivanje i ciljevi funkcionisanja Komiteta

Komiteo za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske (u daljem tekstu: Komitet) osnovan je Zakonom o Komitetu za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 49/09, u daljem tekstu: Zakon). Zakonom je, pored osnivanja Komiteta, regulisan naćin međusobne saradnje i koordinacije Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske, Agencije za bankarstvo Republike Srpske i Agencije za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: nadzorni organi).

Ćlanovi Komiteta su: ministar finansija Republike Srpske, predsjednik Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske, direktor Agencije za bankarstvo Republike Srpske i direktor Agencije za osiguranje Republike Srpske.

Cilj osnivanja Komiteta je održavanje stabilnosti i efikasnosti finansijskog sektora u cjelini, kao i pojedinaćnih segmenata, te obezbjeđenje zaštite prava korisnika finansijskih usluga. Ovaj cilj se treba postići, pored ostalog, uspostavljanjem razlićitih oblika koordinirane saradnje nadzornih organa, kao osnove za sveobuhvatan i sinhronizovan nadzor razlićitih aktivnosti, koje finansijske institucije obavljaju na trţištu. Kontinuirana i efikasna saradnja nadzornih organa, te konvergentnost principa i prakse supervizije, mehanizmi su putem kojih supervizija prati razvoj trţišta, te na fleksibilan i proaktivan naćin, odgovara novim i složenijim zahtjevima. Ovakav pristup superviziji finansijskog sektora u skladu je sa direktivama Evropske unije i savremenom međunarodnom praksom.¹

Prema Zakonu, u najširem smislu, nadležnost Komiteta obuhvata saradnju nadzornih organa, koja se odvija kroz:

- a) kreiranje i sprovođenje jedinstvene strategije i smjernica iz oblasti regulisanja i nadzora finansijskog sektora,
- b) iniciranje usaglašavanja propisa sa zahtjevima trţišta, međunarodnim standardima i propisima Evropske unije,
- v) planiranje zajednićkih aktivnosti i praćenje realizacije zakljućenih sporazuma,
- g) identifikovanje potencijalnih problema i uoćavanje kriznih situacija radi izbjegavanja negativnih posljedica,
- d) zauzimanje stavova i predlaganje mjera radi jaćanja i unaprećivanja nadzora finansijskog sektora,
- đ) obezbjeđenje pristupa informacijama i razmjenu podataka potrebnih u postupku sprovođenja nadzora finansijskih organizacija,
- e) razmjenu podataka u postupku izdavanja dozvola,
- ž) razmjenu podataka o ćinjenicama i dogaćajima koji se odnose na povezana lica, koja mogu imati uticaja na situaciju ili radnju koja je predmet kontrole drugog nadzornog organa,
- z) obezbjeđenje podataka potrebnih za rješavanje pojedinaćnih pitanja i donošenje odluka,
- i) organizovanje zajednićkih kontrola,
- j) obezbjeđenje i razmjenu informacija o nepravilnostima utvrćenim od nadzornog organa u vršenju kontrole, ako su uoćene nepravilnosti važne za rad drugih nadzornih organa,
- k) organizovanje i obezbjeđenje zaštite prava korisnika usluga finansijskog sektora i
- l) druge zajednićke aktivnosti koje doprinose jaćoj koordinaciji i sprovođenju nadzora finansijskog sektora.

¹The High Level Group on Financial Supervision in EU Report, chaired by Jacques Delarosiere, Brussels, 2009.

U skladu sa odredbama člana 21. Zakona, Komitet podnosi godišnji izvještaj Narodnoj skupštini Republike Srpske, posredstvom Vlade Republike Srpske.

Članovi Komiteta u 2013. godini, po funkciji, bili su:

1. Mira Potkonjak, predsjedavajući (Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske);
2. Slavica Injac, član (Agencija za bankarstvo Republike Srpske);
3. Božana Šljivar, član (Agencija za osiguranje Republike Srpske) i
4. dr Zoran Tegeltija, član (Ministarstvo finansija Republike Srpske).

1.2. Komisija za saradnju nadzornih organa finansijskog sektora

U skladu sa odredbama člana 12. Zakona, Komitet formira Komisiju za saradnju nadzornih organa finansijskog sektora (u daljem tekstu: Komisija za saradnju) radi sprovođenja sporazuma i realizacije zadataka Komiteta.

U skladu sa Zakonom i opštim aktima Komiteta, zadaci Komisije za saradnju su da:

- a) predlaže jedinstvenu strategiju i smjernice razvoja nadzora finansijskog sektora i međusobnog djelovanja nadzornih organa,
- b) priprema i predlaže godišnji plan zajedničke saradnje nadzornih organa,
- v) prati realizaciju zaključenih sporazuma o međusobnoj saradnji nadzornih organa,
- g) razmatra i analizira potrebu usaglašavanje propisa sa zahtjevima tržišta, međunarodnim standardima i propisima Evropske unije,
- d) zauzima stavove i predlaže mjere radi jačanja i unapređivanja nadzora finansijskog sektora,
- đ) prati sprovođenje zajedničkih kontrola nadzornih organa,
- e) predlaže odluke o načinu organizovanja i sprovođenja zaštite prava korisnika finansijskih usluga,
- ž) predlaže akte potrebne za funkcionisanje rada Komiteta,
- z) priprema izvještaje o preduzetim aktivnostima i godišnji izvještaj o radu i
- i) razmatra druga zajednička pitanja koja se odnose na poslove i zadatke nadzornih organa.

Članovi Komisije za saradnju u 2013. godini bili su:

1. Sara Savanović, koordinator (Komisija za hartije od vrijednosti Republike Srpske);
2. Željka Rakocija, član (Agencija za bankarstvo Republike Srpske);
3. mr Tamara Pejić-Petković, član (Agencija za osiguranje Republike Srpske) i
4. mr Snježana Rudić, član (Ministarstvo finansija Republike Srpske).

Članovi Komiteta i Komisije za saradnju za obavljanje poslova u okviru ovih tijela ne primaju naknade.

1.3. Zakonska regulativa

Zakonodavni okvir, kojim je uređen rad Komiteta, čine:

- Zakon o Komitetu za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 49/09),
- Sporazumu o saradnji nadzornih organa finansijskog sektora u RS,

-
- Poslovnik o radu Komiteta za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske i
 - Poslovnik o radu Komisije za saradnju nadzornih organa finansijskog sektora.

Nadzorni organi imaju poseban zakonodavni okvir kojim se uređuje funkcionisanje pojedinih segmenata finansijskog sektora i to:

- Zakon o tržištu hartija od vrijednosti („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 92/06, 34/09, 30/12, 59/13 i 108/13),
- Zakon o preuzimanju akcionarskih društava („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 65/08, 92/09 i 59/13),
- Zakon o investicionim fondovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.92/06) i
- Zakon o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 127/08, 58/09, 100/11 i 67/13),

kao i 40 podzakonski akt, koje je usvojila Komisija za hartije od vrijednosti RS;

- Zakon o bankama Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 44/03, 74/04, 116/11, 5/12 i 59/13),
- Zakon o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/13),
- Zakon o osiguranju depozita u bankama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 20/02, 18/05, 100/08, 75/09 i 58/13),
- Zakon o sprečavanju pranja novca („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, br. 53/09),
- Zakon o lizingu („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 70/07 i 116/11),
- Zakon o mikrokreditnim organizacijama („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 64/06 i 116/11) i
- Zakon o štedno-kreditnim organizacijama („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 93/06),

kao i 110 podzakonskih akata, koje je usvojila Agencija za bankarstvo RS;

- Zakon o društvima za osiguranje („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/05, 1/06, 64/06 i 74/10);
- Zakon o posredovanju u osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 17/05, 64/06 i 106/09),
- Zakon o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti- Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.102/09) i
- Zakon o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br.13/09),

kao i 67 podzakonskih akata, koje je usvojila Agencija za osiguranje RS.

2. Izvještaj o radu Komiteta

Komitet je u 2013. godini u cilju ispunjavanja svojih nadležnosti održao četiri sjednice, a Komisija za saradnju je takođe održala četiri sjednice .

2.1. Aktivnosti koje se odnose na operativno funkcionisanje Komiteta

U 2013. godini donesene su slijedeće odluke:

- izabran je predsjedavajući Komiteta za 2013. godinu, g-đa Mira Potkonjak, iz Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske;
- izabran je koordinator Komisije za saradnju, g-đa Sara Savanović iz Komisije za hartije od vrijednosti Republike Srpske;
- usvojen je Izvještaj o radu Komiteta za 2012. godinu;
- usvojena je Informacija o stanju u finansijskom sektoru za 2012. godinu;
- usvojen je plan aktivnosti za 2013. godinu,

U 2013. godini Komisija za saradnju se posebno bavila analizom preduzetih aktivnosti nadzornih organa po zaključenom Sporazumu o saradnji, a razmatrane su i različite mogućnosti za poboljšanje saradnje između članova Komiteta.

2.2. Aktivnosti koje se odnose na unapređenje sektora

Osnovni ciljevi zbog kojih je osnovan Komitet, realizuju se kroz različite oblasti saradnje, odnosno aktivnosti koje se odnose na unapređenje sektora, a mogu se podijeliti na:

- očuvanje stabilnog finansijskog sistema,
- saradnja u nadzoru i
- promocija i edukacija.

2.2.1. Održavanje stabilnosti finansijskog sistema

Komitet je na svim održanim sjednicama analizirao stanje i stabilnost finansijskog sektora Republike Srpske, kroz različite izvještaje i informacije.

Prema Sporazumu o saradnji nadzornih organa finansijskog sektora u RS, očuvanje stabilnog finansijskog sistema vrši se i kontinuiranim usaglašavanjem propisa. Regulatorne aktivnosti u izvještajnom periodu odnose se na iniciranje i razmatranje zakonske i podzakonske regulative, i to:

- **Zakon o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske²**

U izradi Zakona učestvovali su predstavnici Ministarstva finansija Republike Srpske i Agencije za bankarstvo Republike Srpske, te konsultanti kroz projekat pružanja tehničke pomoći finansijskom sektoru u BiH „Partnerstvo za unapređenje ekonomskih reformi“ (engl. Partnership for Advancing Reforms in Economy– PARE), a pod pokroviteljstvom USAID-a. Izmjena regulatornog okvira i

² „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/13;

regulisanje poslovne tajne u skladu sa direktivama Evropske unije istaknuta je i u preporukama Međunarodnog monetarnog fonda po IV stendbaj aranžmanu, te kao obaveza sadržana u Pismu namjere. Regulisanje načina pristupanja, korišćenja, čuvanja i zaštite tajnih podataka uslov je za dalje unapređivanje saradnje sa bankarskim supervizorima drugih zemalja, a posebno sa supervizorima u kojima je sjedište banaka „majki“ iz grupacije banaka koje posluju u Republici Srpskoj, kao i potpisivanja memoranduma o razumijevanju sa supervizorima. Potpisivanje ovih memoranduma preduslov je za učešće Agencije za bankarstvo Republike Srpske na kolegijumima supervizora koje organizuju bankarski regulatori zemalja članica Evropske unije (Austrija, Italija, Slovenija).

▪ **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o bankama Republike Srpske³**

Zakonom se uređuju postupci privremene uprave i likvidacije, a sve u cilju preciznijeg utvrđivanja nadležnosti privremenih i likvidacionih upravnika, kao i nadležnosti Agencije za bankarstvo RS u ovim postupcima. Zakonom je vremenski ograničeno trajanje postupka privremene uprave najduže do godinu dana, u kojem roku je moguće ocijeniti vjerovatnoću oporavka banke i njenog funkcionisanja u uobičajenom režimu poslovanja.

Pored navedenog, zakonom su uređeni uslovi koje privremeni, odnosno likvidacioni upravnik mora ispuniti u pogledu profesionalnog iskustva i obrazovanja, kao jednog od bitnih preduslova uspješnog sprovođenja privremene uprave i likvidacije. Dopunjene su i odredbe zakona koje uređuju djelokrug uprave banke, a sve u cilju nesmetanog i efikasnog vršenja kontrole boniteta i zakonitog poslovanja banke i funkcija upravljanja rizicima vezana za sjedište, tj. stvarno mjesto poslovanja banke, u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima, kao i Direktivom 2006/48/EC od juna 2006. godine Evropske unije.

Izmjena regulatornog okvira i regulisanje privremene uprave u skladu sa direktivama Evropske unije i najboljom supervizorskom praksom istaknuta je i u preporukama Međunarodnog monetarnog fonda po IV stendbaj aranžmanu, te kao jedna od obaveza sadržana u Pismu namjere.

▪ **Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o tržištu hartija od vrijednosti⁴**

Uvažavajući stav Ustavnog suda Republike Srpske izražen u Odluci⁵, sačinjen je prijedlog novog člana 260a, kojim se reguliše pravna zaštita lica zaposlenih u Komisiji za hartije od vrijednosti Republike Srpske, a kojim je precizirano sljedeće:

1) lica koja obavljaju dužnosti u primjeni propisa kojima se uređuje oblast tržišta hartija od vrijednosti su članovi Komisije i druga ovlašćena lica u Komisiji i

2) dokazivanje odgovornosti za štetu koja nastane prilikom obavljanja dužnosti vrši se u postupku pred nadležnim organom.

Kako su nezavisan i nesmetan rad Komisije bitne pretpostavke efikasnog funkcionisanja tržišta hartija od vrijednosti, bilo je potrebno, u tom smislu, obezbijediti kontinuitet pravne zaštite i pitanje kvalifikovanog imuniteta i odgovornosti za štetu članova Komisije i ovlašćenih lica u Komisiji, a čime bi se umanjile eventualne štetne posljedice po rad ovog organa;

▪ **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o investicionim fondovima**

³ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/13;

⁴ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 108/13;

⁵ Odlukom broj: U-42/12 od 29.05.2013. godine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 86/13) utvrđeno je da član 70. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu hartija od vrijednosti („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 30/12) u dijelu koji se odnosi na stav 2. izmijenjenog člana 260. Zakona, nije u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske;

Komitet je informisan o aktivnostima u vezi sa izradom Zakona:

- 1) u junu 2013. godine, Narodna skupština RS usvojila je Nacrt zakona i Zaključak o upućivanju istog na javnu raspravu, u trajanju od 90 dana⁶,
- 2) u septembru 2013. godine, u saradnji sa Privrednom komorom RS, sprovedena je javna rasprava: Bijeljina, Pale, Banja Luka i Trebinje, u kojoj je iznesen značajan broj kvalitetnih sugestija koje doprinose stvaranju boljih preduslova za efikasno preoblikovanja fondova i sprovođenje ostalih odredbi zakona,
- 3) u oktobru 2013. godine sačinjen je Prijedlog zakona i pripremljen za proceduru usvajanja;

Najznačajniji razlozi za izmjene i dopune Zakona su:

- 1) zaštita interesa akcionara investicionih fondova;
- 2) postepena transformacija zatvorenih investicionih fondova u otvorene;
- 3) otklanjanje nedostataka u dosadašnjoj praksi poslovanja investicionih fondova;
- 4) dalje usaglašavanje sa Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 2009/65/EZ od 13. jula 2009. g. o usklađivanju zakona i drugih propisa koji se odnose na društva za zajednička ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti (UCITS);
- 5) usaglašavanja sa odredbama Zakona o privrednim društvima;

▪ **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o preuzimanju akcionarskih društava⁷**

Izmjenama i dopunama Zakona izvršeno je:

- 1) dalje usaglašavanje sa Direktivom Evropskog parlamenta i Savjeta 2004/25/EZ od 21. aprila 2004. o ponudama za preuzimanje;
- 2) usaglašavanje sa odredbama Zakona o privrednim društvima:
 - utvrđivanje kontrolnog uticaja preko vlasničkog kapitala, a time i podizanje procenta akcija s pravom glasa, nakon čijeg sticanja nastaje obaveza preuzimanja;
 - brisanje odredaba koje se odnose na prinudnu kupovinu i prinudnu prodaju akcija;
- 3) preciziranje slučajeva u kojima sticalac nije obavezan da objavi ponudu za preuzimanje;
- 4) redefinisane odredaba koje uređuju cijenu u ponudi za preuzimanje;
- 5) preciznije definisanje odredaba koje uređuju zajedničko djelovanje;

▪ **Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju**

Postupajući po Zaključku Vlade Republike Srpske od 13.02.2013. godine, Ministar finansija imenovao je Radnu grupu sa zadatkom da utvrdi odgovarajući model postepene deregulacije i liberalizacije cijena osiguranja od autoodgovornosti, koji je prihvatljiv i prilagođen postojećem stanju i razvoju tržišta osiguranja Republike Srpske, te da izradi tekst Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju. Liberalizacija premijskog sistema predstavlja zahtjev Evropske unije, tj. obavezu preuzetu Sporazumom o pridruživanju i na domaćem tržištu vršiče se uz uvažavanje ispunjenosti neophodnih preduslova za efikasnu liberalizaciju (finansijske i tehnološke spremnosti društava za osiguranje, spremnosti Agencije za osiguranje RS za novi model nadzora i dr). Prednacrt zakona (radni materijal)

⁶ 28. sjednica, održana 27.06.2013. godine;

⁷ „Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/13;

objavljen je na internet stranici Vlade Republike Srpske, a u međuvremenu je pribavljeno i jedno stručno mišljenje vezano za predložena rješenja.

2.2.2. Saradnja u obavljanju nadzora

Na sjednicama Komiteta razmjenjivane su informacije iz oblasti nadzora od zajedničkog značaja. Pored toga:

- Na zahtjev Komisije za hartije od vrijednosti, Agencija za osiguranje je dostavljala podatke o broju, vrsti i predmetu izvršenih kontrola u društvima, zajedno sa izrečenim mjerama iz nadzora, a radi utvrđivanja da li se radi o informacijama koje su emitenti obavezni da objavljuju,
- Agencija za osiguranje uputila je dopis Komisiji za hartije od vrijednosti sa molbom za davanje mišljenja na pitanje status organa društava za osiguranje koje se javlja u dosadašnjoj praksi Agencije za osiguranje u Republici Srpskoj;
- Prilikom provođenja nadzora nad pojedinim društvima za osiguranje, Agencija za osiguranje, dostavila je Agenciji za bankarstvo informacije koje upućuju na sumnju u nepoštovanje propisa iz oblasti platnog prometa,
- Prilikom provođenja nadzora nad društvima za osiguranje, Agencija za osiguranje dostavila je Poreskoj upravi više različitih informacija, koje upućuju na nepoštivanje poreskih propisa.

2.2.3. Promocija i edukacija

Komitet je donio Odluku o saradnji sa visokoškolskim ustanovama u cilju finansijske edukacije mladih/studenata u Republici Srpskoj⁸. Ovaj vid saradnje se i u 2013. godini odvijao kroz sljedeće aktivnosti:

- zajedničkih predavanja, odnosno prezentacija iz oblasti finansija i nadzora u finansijskom sektoru studentima visokoškolskih ustanova,
- objavljivanju zajedničkog konkursa za nagrađivanja najboljih diplomskih ili stručnih radova studenata iz oblasti finansija i
- organizovanja tzv. „dana otvorenih vrata“ za posjetu studenata nadzornim organima i drugim institucijama finansijskog tržišta.

U novembru i decembru 2013. godine, predstavnici Komisije za hartije od vrijednosti RS, održali su dva predavanja na temu tržišta kapitala Republike Srpske i nadzora na njemu, i to za studente Ekonomskog i Pravnog fakulteta- Univerzitet Pale, te za studente Panevropskog univerziteta Apeiron. Predloženo je da se drugi ciklus predavanja iz oblasti bankarstva i osiguranja održi u 2014. godini.

Cilj ovakvog vida edukacije mladih je promovisanje finansijskog tržišta i nadzornih organa.

Program edukacije mladih/studenata u Republici Srpskoj predstavlja samo jedan segment podizanja finansijske pismenosti stanovništva. U narednom periodu potrebno je pristupiti aktivnostima izrade sveobuhvatnog programa finansijske edukacije stanovništva i identifikovati nosioce aktivnosti.

2.2.4. Institucija ombudsmana

2.2.4.1. Ombudsman u osiguranju

U okviru Agencije RS osnovana je 2008. godine Kancelarija Ombudsmana u osiguranju, sa ciljem zaštite prava i interesa osiguranika, korisnika osiguranja i trećih oštećenih lica. Ovo je bio prvi oblik institucionalne zaštite potrošača u cijelom finansijskom sistemu Bosne i Hercegovine.

⁸ Odluka donesena 28.12.2012. godine;

U cilju bolje zaštite potrošača usluga osiguranja, Agencija RS donijela je Pravilnik o zaštiti potrošača usluga osiguranja i Ombudsmanu u osiguranju⁹. Pravilnikom je regulisana organizacija i postupak zaštite potrošača usluga osiguranja, odnosno postupanje Agencije RS nakon prijema prigovora, pritužbi, žalbi i drugih podnesaka potrošača, imenovanje, djelokrug rada i druga pitanja u vezi Ombudsmana u osiguranju, kao i obaveze davalaca usluga osiguranja u odnosu na prigovore/pritužbe/žalbe u vezi sa rješavanjem zahtjeva iz ugovora o osiguranju.

U 2013. godini Kancelarija ombudsmana u osiguranju zaprimila je 76 prigovora, koji su se pretežno odnosili na naknadu štete po osnovu osiguranja od odgovornosti za motorna vozila (54).

Tabela 1. - Struktura prigovora po vrstama osiguranja

R. br.	VRSTA OSIGURANJA	BROJ PRIGOVORA	UDIO (%)
1.	Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	54	71,05
2.	Osiguranje vozila- kasko	5	6,57
3.	Osiguranje od posljedica nesrećog slučaja/nezgode	15	19,74
4.	Osiguranje od požara i dr. prirodnih sila	2	2,64
UKUPNO:		76	100

Naveći broj zaprimljenih prigovora, ukupno 41, riješen je u prvoj, ranoj fazi postupka.

Doneseno je 9 preporuka sa prijedlozima za vansudsko rješavanje spora, održano je 8 posredovanja/medijacija, a 3 predmeta su prosljeđena Agenciji RS radi provođenja nadzora. U 15 predmeta Kancelarija ombudsmana nije bila nadležna za rješavanje spora. U istom periodu zaprimljeno je 10 pritužbi u pisanom obliku i 98 usmenih pritužbi, a koje su se pretežno odnosile na naknadu štete po osnovu osiguranja od odgovornosti za motorna vozila.

Pored toga, Kancelarija Ombudsmana u osiguranju i stručne službe Agencije RS pripremile su i objavile dva informatora u 2013. godini, i to:

- „Šta treba znati o osiguranju“, da se građani informišu o osiguranju, zbog čega je osiguranje potrebno, da se upoznaju sa vrstama osiguranja, pojmovima iz ugovora o osiguranju i kakvo značenje ima, kao i sa načinom zaključenja ugovora o osiguranju;
- „Životno osiguranje“, pojašnjava osnovne pojmove ugovora o osiguranju živora i značaj ove vrste osiguranja.

U decembru 2013. godine, Ombudsman u osiguranju je primljen u članstvo International Network of Financial Services Ombudsman Schemes (Info Network).

2.2.4.2. Ombudsman u bankarstvu

U skladu sa Zakonom o Agenciji za bankarstvo Republike Srpske¹⁰, osnovni zadaci Ombudsmana za bankarski sistem Republike Srpske su:

- pružanje informacija o pravima i obavezama korisnika i davalaca finansijskih usluga,
- razmatranje prigovora korisnika finansijskih usluga i davanje odgovora, preporuka i mišljenja, te predlaganje mjera za rješavanje prigovora,
- praćenje i predlaganje aktivnosti za unapređenje odnosa između korisnika finansijskih usluga i finansijskih organizacija bankarskog sistema Republike Srpske,

⁹ “Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 65/13;

¹⁰ “Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/13;

- ispitivanje aktivnosti na finansijskom tržištu radi zaštite prava korisnika finansijskih usluga,
- posredovanje u mirnom rješavanju spornih odnosa između korisnika finansijskih usluga i finansijskih organizacija bankarskog sistema Republike Srpske,
- davanje smjernica ili preporuka u vezi sa posebnim standardnim uslovima ili aktivnostima za primjenu dobrih poslovnih običaja u poslovanju finansijskih organizacija bankarskog sistema Republike Srpske,
- predlaganje Upravnom odboru Agencije za bankarstvo Republike Srpske donošenja akata u oblasti zaštite prava korisnika finansijskih usluga,
- saradnja sa drugim nadležnim organima i obavljanje drugih radnji i poslova iz oblasti zaštite prava korisnika finansijskih usluga.

U izvještajnom periodu Ombudsman je zaprimio 164 prigovora, odnosno obavještenja u vezi sa postupanjem i radom finansijskih organizacija. Od 166 završena postupka po prigovorima, u posmatranom periodu:

- 52 osnovana prigovora korisnika je pozitivno riješeno za korisnike,
- 12 osnovanih prigovora- finansijska organizacija nije prihvatila prijedlog korisnika za posredovanje u mirnom rješavanju spornog odnosa,
- 13 prigovora- podnosilac odustao od prigovora,
- 35 prigovora je neosnovano,
- 52 prigovora- dati su obrazloženi odgovori korisnicima, od kojeg broja je 19 prigovora proslijeđeno drugoj nadležnoj instituciji, jer je dalje postupanje u nadležnosti Agencije za bankarstvo Federacije BiH,
- 2 osnovana prigovora- u postupku posredovanja nije postignuta nagodba korisnika i davaoca finansijskih usluga.

Tabela 2. - broj pitanja po davaocima finansijskih usluga

R. br.	DAVAOCI FINANSIJSKIH USLUGA	BROJ PITANJA	UDIO (%)
1.	Banke	151	91
2.	Mikrokreditne organizacije	13	8
3.	Davaoci lizinga	-	-
4.	Štedno-kreditne organizacije	-	-
5.	Ostalo	2	1
UKUPNO:		166	100

Tabela 3. - broj pitanja po vrstama finansijskih usluga

R. br.	VRSTA FINANSIJSKIH USLUGA	BROJ PITANJA	UDIO (%)
1.	Kreditni	116	70
2.	Depozitni poslovi	2	1
3.	Platni promet	19	11
4.	Elektronski instrumenti plaćanja	11	7
5.	Ostalo	18	11
UKUPNO:		166	100

Najveći broj prigovora korisnika finansijskih usluga odnosio se na kreditne poslove, a najčešći predmet prigovora bio je način ugovaranja i promjene ugovorene kamatne stope na kredite u otplati. Primjetno je smanjenje broja prigovora na postupanje davalaca finansijskih usluga u depozitnim poslovima. Ostali prigovori i obavještenja odnosili su se na: izdavanje i korišćenje naloga za plaćanje od strane

korisnika i pravilnost izvršenih prenosa, poslove međunarodnog platnog prometa, korišćenje elektronskih instrumenata plaćanja, prinudno izvršenje potraživanja, preduzimanje radnji u sudskom izvršnom postupku, kao i pitanja mjeničnog prava.

Pored navedenog broja prigovora, Ombudsman je primio i 156 zahtjeva, upita odnosno molbi (putem redovne i elektronske pošte, telefonskih poziva i neposrednog prijema stranaka) za davanje obrazloženja u vezi sa pravima i obavezama korisnika finansijskih usluga i finansijskim proizvodima, te primjenom normi materijalnog prava izvan oblasti zaštite korisnika, na koje su dati obrazloženi odgovori ili mišljenja.

3. Stanje finansijskog sektora u 2013. godini

Finansijski sektor Republike Srpske čine banke, mikrokreditne organizacije, lizing društva, društva za osiguranje, dobrovoljni penzijski fondovi, investicioni fondovi i drugi učesnici tržišta kapitala.

Tabela 4. - Struktura aktive finansijskog sektora- uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

Dijelovi sektora finansijskih usluga (finansijske institucije)	31.12.2012.		31.12.2013.		Indeks 2013/2012
	Aktiva (u 000 KM)	Udio (u %)	Aktiva (u 000 KM)	Udio (u %)	
banke	6.235.439	88,1	6.618.600	88,5	106
investicioni fondovi	344.560	4,9	328.414	4,4	95
društva za osiguranje	294.833	4,2	320.716	4,3	109
mikrokreditne organizacije	181.016	2,5	193.665	2,6	107
lizing društva	21.700	0,3	19.200	0,2	88
UKUPNO	7.077.548	100	7.480.595	100	106

Izvor: Nadležni regulatori

U dosadašnjem periodu nije osnovan niti jedan dobrovoljni penzijski fond u Republici Srpskoj, iako postoji potreban zakonski okvir.

Na finansijskom tržištu Republike Srpske i dalje dominira bankarski sektor čije je učešće povećano za 0,4 procentna poena i iznosi 88,5% u aktivi finansijskog sektora. Učešće društava za osiguranje povećano je za 0,1 procentni poen, kao i učešće mikrokreditnih organizacija, dok je učešće investicionih fondova na finansijskom tržištu smanjeno za 0,5 procentnih poena, a lizing društava za 0,1 procentni poen.

3.1. Bankarski sektor

Bankarski sektor Republike Srpske obuhvata 10 banaka sa većinskim privatnim kapitalom, uz dominaciju učešća stranog privatnog kapitala.

3.1.1. Osnovni pokazatelji

Bilansni nivo bankarskog sektora sastoji se od bilansne aktive u iznosu od 6.618 miliona KM sa stopom rasta od 6% i vanbilansne aktive u iznosu od 890 miliona KM sa stopom pada od 3%.

U narednoj tabeli daje se pregled osnovnih pokazatelja iz sektora bankarstva.

Tabela 5. – Osnovni pokazatelji iz bankarskog sektora RS- uporedni pregled za 2012. i 2013. god.

R.B.	Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	Indeks
1.	Broj banaka	10	10	100,00
2.	Zaposleni	3.206	3.306	103,12
3.	Broj organizacionih dijelova	367	387	105,45
4.	Bilansna aktiva (u 000 KM)	6.235.439	6.618.600	106,14
5.	Bilansna aktiva/BDP¹¹ (u %)	71,59%	76,18%	106,41
6.	Ukupni kapital (u 000 KM)	775.216	825.975	106,55
7.	Ukupni depoziti (u 000 KM)	4.358.818	4.637.044	106,38
	- Depoziti privrede	919.589	988.397	107,48
	- Depoziti stanovništva	1.931.965	2.216.513	114,73
	- Depoziti vladinih institucija	424.858	444.836	104,70
8.	Ukupni depoziti/BDP (u %)	50,04%	53,37%	106,65
9.	Ukupni krediti banaka iz RS (u 000 KM)	4.546.964	4.875.622	107,23
	- Krediti privredi	2.218.313	2.314.688	104,34
	- Krediti stanovništvu	1.680.866	1.805.405	107,41
	- Krediti Vladi i vladinim institucijama	600.542	675.378	112,46
10.	Kreditni stanovništvu/BDP (u %)	19,30%	20,78%	107,67
11.	Ukupna kreditna zaduženost stanovništva (kod banaka RS i filijala iz FBiH)	2.220.964	2.258.782	101,70
12.	HHI indeks koncentracije (aktiva)	1.560	1.498	96,03

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

U 2013. godini depoziti u strukturi pasive učestvuju 70% i imaju stopu rasta od 6%. Depoziti građana su porasli za 15% a u strukturi ukupnih depozita povećali su svoje učešće sa 44% na 48%.

Kreditni su zabilježili rast od 7% i u strukturi aktive imaju dominantno učešće od 67%.

Kreditni i štednja građana su različito rasli u ovoj godini. Štednja je brže rasla od kredita, tako da je odnos kredita građana i štednje građana manji za 8 procentnih poena.

Dospjela potraživanja brže su rasla kod kredita datih privatnim preduzećima u odnosu na građane, ali je ukupni rast dospjelih potraživanja 20% u odnosu na 2012.god.

Nekvalitetni kreditni takođe su porasli za 16,23% i ovim promjenama mora se posvetiti posebna pažnja.

3.1.2. Bilans uspjeha bankarskog sektora

Na nivou ukupnog bankarskog sektora ostvaren je gubitak u iznosu od 35,9 miliona KM. Ostvareni rezultat bankarskog sektora dat je u narednoj tabeli.

¹¹Procjena nominalnog BDP u 2012. god. Iznosi 8.594 miliona KM (Izvor: Ekonomska politika RS za 2014. god.). BDP u 2013. godini iznosio je 8.688 miliona KM (Izvor: Ekonomska politika RS za 2014.)

Tabela 6. – Skraćeni bilans uspjeha na nivou bankarskog sektora RS uporedni pregled za 2012. i 2013. g. (u 000 KM)

OPIS	2012.		2013.		Indeks
	Ukupno	Učešće (u %)	Ukupno	Učešće (u %)	
1	2	3	4	5	6
1. PRIHODI PO KAMATAMA I SL. PRIHODI					
a) Prihodi od kamata i slični prihodi	347.560	74	345.664	71	99,45
b) Operativni prihodi	124.647	26	138.325	29	110,97
2. UKUPNI PRIHODI (1.a+1.b)	472.207	100	483.989	100	102,50
3. RASHODI					
a) Rashodi po kamatama i slični rashodi	127.183	28	134.900	26	106,07
b) Poslovni i direktni rashodi	109.729	25	142.572	28	129,93
v) Operativni rashodi	211.510	48	236.324	46	111,73
4. UKUPNI RASHODI (3.a+3.b+3.v)	448.422	100	513.796	100	114,58
UKUPNI PRIHODI - RASHODI (2-4)	23.785		-29.807		
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	57.292		50.593		88,31
GUBITAK	33.507		80.400		239,95
POREZI	8.224		2.344		28,50
Dobit po osnovu povećanja odloženih poreskih sredstava i smanjenja odloženih poreskih obaveza	194		194		100,00
Gubitak po osnovu povećanja odloženih poreskih sredstava i smanjenja odloženih poreskih obaveza	122		252		206,56
NETO-DOBIT /GUBITAK	15.633		-35.891		

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

Na profitabilnost bankarskog sektora sa krajem 2013. godine značajan uticaj je imao finasijski rezultat dvije banke, koje su ostvarile gubitak u iznosu od 80 miliona KM. Osam banaka ima dobit od 44,1 miliona KM, neto gubitak je 35,9 miliona.

Koeficijenti profitabilnosti bankarskog sektora (ROAA i ROAE) sa krajem 2013.godine pokazuju značajno pogoršanje i negativnog su predznaka.

3.1.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope banaka

Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite, odnosno primljene depozite u izvještajnom mjesecu. Efektivna kamatna stopa je tržišna cijena bankarskih proizvoda, odnosno usluga. Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope po kreditima za 2012. i 2013. godinu date su u nastavku.

Tabela 7. – Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na kredite u Republici Srpskoj - uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

R.B.	O P I S	Prosječne ponderisane kamatne stope (u %)							
		I-XII 2012.				I-XII 2013.			
		Banke RS		Jed. banaka iz FBiH		Banke RS		Jed. banaka iz FBiH	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1.	Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite	7,25	8,64	6,07	6,62	6,85	7,64	5,42	5,91
1.1	Privredi	7,52	9,01	6,58	6,82	7,53	8,41	6,20	6,64
1.2	Stanovništvu	9,74	13,22	10,33	15,73	9,09	13,00	9,85	17,14
2.	Ponderisane kamatne stope na dugoročne kredite	7,76	8,48	8,58	9,59	7,45	8,33	8,41	11,14
2.1	Privredi	7,53	7,66	5,80	5,81	6,97	7,20	6,29	6,36
2.2	Stanovništvu	8,56	9,81	8,85	9,97	7,64	8,94	8,87	12,20
2.2.1	Stambeni krediti	6,21	6,83	7,28	7,81	5,84	6,59	6,77	7,56
3.	Ukupno ponderisane kamatne stope	7,47	8,57	7,79	8,65	7,14	7,97	7,05	8,75

NKS-nominalna kamatna stopa; EKS-efektivna kamatna stopa

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

Prosječne nominalne i efektivne kamatne stope na kredite banaka iz Republike Srpske za 2013. godinu imaju trend pada u odnosu na 2012.godinu. S druge strane, stope po oročenim depozitima imaju takođe blagog rasta.

3.2. Mikrokreditne organizacije

Do kraja 2013. godine u Republici Srpskoj licencirano je 6 mikrokreditnih organizacija (u daljem tekstu: MKO) i to 3 mikrokreditna društva – MKD, kao profitne organizacije i 3 mikrokreditne fondacije – MKF, kao neprofitne organizacije. Agencija za bankarstvo dala je dozvolu za rad za 11 organizacionih dijelova MKO, koji posluju u okviru 8 MKF, koji imaju sjedište u Federaciji BiH.

3.2.1. Osnovni pokazatelji

Osnovni pokazatelji u vezi sa sektorom MKO dati su u narednoj tabeli.

Tabela 8. – Osnovni pokazatelji MKO Republike Srpske - uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

R.B.	Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	Indeks
1.	Broj MKO	8	6	75,00
2.	Zaposleni	273	297	108,79
3.	Bilansna aktiva (u 000 KM)	176.384	190.571	108,04
4.	Bilansna aktiva/BDP¹² (u %)	2,08%	2,23%	107,21
5.	Osnovni kapital (u 000 KM)	43.170	42.969	99,53
6.	Ukupni krediti MKO iz RS (u 000 KM)	141,358	153.327	108,47
	- Krediti privredi	6,332	4.654	73,50
	- Krediti stanovništvu	135,026	148.673	110,11
7.	Ukupni krediti MKO iz RS i filijala iz FBiH plasirani stanovništvu RS (u 000 KM)	212,185	214.143	100,92

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

¹²Procjena nominalnog BDP u 2012. god. Iznosi 8.594 miliona KM (Izvor: Ekonomska politika RS za 2014. god.). BDP u 2013. godini iznosio je 8.688 miliona KM (Izvor: Ekonomska politika RS za 2014.)

Ukupni krediti MKO Republike Srpske iznose 153,3 miliona KM i imaju rast od 8% u odnosu na 31.12.2012. godine. Prema ročnoj strukturi kredita dominantno je učešće dugoročnih kredita na koje se odnosi 130 miliona KM ili 85%, a na kratkoročne kredite (s dospjelim potraživanjima) 23 miliona KM ili 15%. Dospjela potraživanja se najvećim dijelom odnose na kredite fizičkim licima.

Prema granskoj strukturi kredita fizičkim licima, najveće je učešće kredita za poljoprivredu i kredita za ostale namjene.

Sa 31.12.2013. godine ukupni krediti poslovnih jedinica MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, a koje posluju u Republici Srpsko, iznose 123 miliona KM, od čega su 120 miliona KM ili 98% krediti fizičkim licima, a 2,6 miliona KM ili 2% krediti pravnim licima.

3.2.2. Bilans uspjeha MKO

Ostvareni rezultat sektora MKO dati su u nastavku:

Tabela 9. Skraćeni bilans uspjeha na nivou MKO RS- uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

(u 000 KM)

O P I S	2012.				2013.				Indeks
	MKD	MKF	Ukupno	Učešće (%)	MKD	MKF	Ukupno	Učešće (%)	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. PRIHODI PO KAMATAMA I SL.PRIHODI									
a) Prihodi od kamata i slični prihodi	25.430	295	25.725	98	25.510	149	25.659	96	99,74
b) Operativni prihodi	439	129	568	2	1.003	2	1.005	4	176,94
2. UKUPNI PRIHODI (1.a+1.b)	25.869	424	26.293	100	26.513	151	26.664	100	101,41
3. RASHODI									
a) Rashodi po kamatama i slični rashodi	7.502	75	7.577	33	6.751	8	6759	32	89,20
b) Operativni rashodi	13.003	406	13.409	58	14.323	139	14.462	68	107,85
v) Troškovi rezervisanja za kred. i dr. gubitke	1.867	370	2.237	9	34	30	64	9	2,86
4. UKUPNI RASHODI (3.a+3.b+3.v)	22.372	851	23.223	100	21.108	177	21.285	100	91,65
5. VANREDNI PRIHODI	1.880	104	1.984		398	6	404		20,36
6. VANREDNI RASHODI	33	0	33		335	0	335		1015,15
UKUPNI PRIHODI- RASHODI (2+5-4-6)	5.344	-323	5.021		5.468	-20	5.448		108,50
DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	5.344		5.344		5.468		5.468		102,32
VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA		-323	-323			-20	-20		
POREZI	606		606		651		651		107,43
NETO DOBIT / GUBITAK	4.738	0	4.738		4.817	0	4.817		101,67
VIŠAK / MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA		-323	-323			-20	-20		
UKUPAN FINANSIJSKI REZULTAT	4.738	-323	4.415		4.817	-20	4.797		108,65

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

Sa 31.12.2012. godine pozitivan finansijski rezultat ostvarila su sva tri MKD u ukupnom iznosu od 4,82 miliona KM, a jedna MKF je poslovalo sa gubitkom u iznosu od 0,02 miliona KM, tako da je na nivou ukupnih MKD ostvarena dobit u iznosu od 4,80 miliona KM. U istom periodu MKF su ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 20 hiljade KM.

Na nivou mikrokreditnog sektora sa 31.12.2013. godine ostvaren je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 4,8 miliona KM.

3.2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope MKO

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je tržišna cijena tih kredita. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Prosječne ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope MKO Republike Srpske i poslovnih jedinica MKO iz Federacije BiH date su u narednom tabelarnom pregledu:

Tabela 10. – Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope MKO u Republici Srpskoj – uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

R.B.	O P I S	Prosječne ponderisane kamatne stope (u %)							
		I-XII 2012.				I-XII 2013.			
		MKO RS		Jedinice MKO FBiH		MKO RS		Jedinice MKO FBiH	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1.	Ponderis.kamatne stope na kratk. kredite	18,50	23,48	27,02	34,92	19,34	24,22	22,51	29,45
2.	Ponderis.kamatne stope na dugr. kredite	17,10	20,06	24,83	27,83	17,02	19,96	21,96	25,69
3.	Ukupno ponderis.kamatne stope na kredite	17,50	21,05	25,22	29,10	17,77	21,33	22,08	26,50

NKS-nominalna kamatna stopa; EKS-efektivna kamatna stopa

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

Iz navedenog prikaza proizilazi da su MKO Republike Srpske u posmatranom periodu povećale kamatne stope na kredite, koje su i dalje znatno veće od istih u bankarskom sektoru.

U istom periodu jedinice MKO iz Federacije BiH, bilježe pad kamatnih stopa ali i dalje su konstantno veće u odnosu prosječne stope MKO Republike Srpske.

3.3. Davaoci lizinga

Do 31.12.2013. godine Agencija za bankarstvo je izdala dvije dozvole za obavljanje poslova lizinga sa sjedištem u Republici Srpskoj. Dozvolu za rad u Republici Srpskoj ima 4 poslovnih jedinica, koje su u sastavu 4 društava za poslove lizinga sa sjedištem u Federaciji BiH

3.3.1. Osnovni pokazatelji

Osnovni pokazatelji sektora davalaca lizinga dati su u narednoj tabeli:

Tabela 11. – Osnovni pokazatelji za DL Republike Srpske - uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

R.B.	Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	Indeks
1.	Broj davalaca lizinga	2	2	100,00
2.	Zaposleni	31	29	93,55
3.	Bilansna aktiva (u 000 KM)	21.653	19.200	88,67
4.	Bilansna aktiva/BDP ¹³ (u %)	0,25%	0,22%	88,00
5.	Osnovni kapital (u 000 KM)	4.845	5.862	120,99
6.	Ukupni plasmani DL iz RS (u 000KM)	18.863	16.888	89,53
	- Finansijski lizing	18.862	16.887	89,53
	- Operativni lizing	1	1	100,00

¹³ Procjena nominalnog BDP-a u 2013. god. je 8.688 miliona KM (Izvor: Ekonomska politika Republike Srpske za 2014. god.);

R.B.	Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	Indeks
	Ukupni plasmani filijala DL iz FBiH (u 000KM)	69.124	66.347	95,98
	- Finansijski lizing	65.887	62.483	94,83
	- Operativni lizing	3.237	3.864	119,37
7.	Ukupni plasmani DL iz RS i filijala iz FBiH plasirani stanovništvu RS (u 000 KM)	10.206	9.097	89,13

(Izvor: Agencija za bankarstvo RS)

Ukupni bilansni nivo DL sa sjedištem u Republici Srpskoj sa 31.12.2013. godine je 19,2 miliona KM, od čega se 97% odnosi na jedno lizing društvo. Ukupni kapital DL iz RS iznosi 1.455 hiljada.KM .

Sa 31.12.2013. godine sektor DL Republike Srpske ostvario je negativan finansijski rezultat u iznosu od 907 hiljada KM (jedan DL ima gubitak u iznosu od 929 hiljade KM, a drugo dobit od 20 hiljada KM).

3.4. Sektor osiguranja

Na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2013. godini poslovalo je 12 društava za osiguranje i to 9 društava koje obavljaju isključivo poslove neživotnog osiguranja i 3 kompozitna društva (obavljaju poslove i životnog i neživotnog osiguranja).

Sa stanjem na dan 31.12.2013. godine na području Republike Srpske posluje i 9 filijala društva za osiguranje iz FBiH, a 7 društva iz Republike Srpske posluje putem filijale u FBiH.

3.4.1 Osnovni pokazatelji

Osnovni pokazatelji za sektor osiguranja Republike Srpske mogu se predstaviti kako slijedi:

Tabela 12 - Osnovni pokazatelji za sektor osiguranja Republike Srpske uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu¹⁴

R.B.	O p i s	2012.	2013.	Indeks
1.	Broj društava za osiguranje	11	12	109,1
2.	Broj zaposlenih	1.194	1.172	98,2
3.	Poslovna aktiva (u 000 KM)	294.833	320.716	108,7
4.	Poslovna aktiva/BDP (u %)	3,4%	3,7%	
5.	Kapital (u 000 KM)	118.763	126.779	106,7
6.	Ukupna premija	166.801	172.843	103,6
6.1.	Društva iz RS (premija u RS i FBiH) (u 000 KM)	139.682	140.199	100,4
6.2.	Filijale iz FBiH (u 000 KM)	27.119	32.644	120,4
7.	HHI indeks koncentracije	1.196	1.064	
8.	Premija ostvarena na teritoriji RS ¹⁵	153.098	158.999	103,9

¹⁴ Treba napomenuti da podaci iskazani u ovom izvještaju, koji se odnose na 2012. godinu, razlikuju se od podataka za istu godinu u Izvještaju o radu Komiteta za 2012. godinu, zbog izvršenih retrospektivnih korekcija finansijskih izvještaja naloženih od strane ovlašćenih revizora, a u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

¹⁵ Prilikom obračuna pokazatelja 8,9,10. i 11 uzeta je u obzir premija ostvarena na teritoriji RS, a ona uključuje: premiju društava za osiguranje iz RS – premija društava za osiguranje iz RS ostvarena u FBiH + premija filijala iz FBiH ostvarena u RS.

R.B.	O p i s	2012.	2013.	Indeks
	(u 000 KM)			
9.	Premija/BDP	1,8%	1,8%	
10.	Premija/broj stanovnika	107,1	112,0	104,6
11.	Premija životnog osiguranja/ukupna premija	11,8%	14,6%	
12.	Ukupno isplaćene štete i obaveze iz osiguranja (u 000 KM)	48.068	52.823	109,9
12.1.	Društva iz RS (štete u RS i FBiH)	42.597	46.709	109,6
12.2.	Filijale iz FBiH	5.471	6.114	111,8

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske

U 2013. godini Agencija je izdala dozvolu za rad novom društvu za osiguranje. U društvima za osiguranje sa sjedištem u RS, u posmatranom periodu zabilježen je pad broja zaposlenih od 2%. Bilansna aktiva u 2013. godini je veća u odnosu na prethodnu za 8,7%, dok je kapital veći za 6,7%. Na nivou sektora obezbjeđeno je ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala.

Ukupna premija koju su ostvarila društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj i filijale društava za osiguranje iz FBiH porasla je za 3,9%. Od 2006. godine, od kada se prati i objavljuje zvanična statistika, bruto obračunata premija bilježi kontinuirani rast, pri čemu je veća dinamika rasta životnog osiguranja. U posmatranom periodu nema značajnijih promjena u strukturi premije u smislu odnosa obaveznog i neobaveznog osiguranja.

U posmatranom periodu više je isplaćeno šteta i obaveza iz osiguranja u odnosu na prethodni period za 9,9%.

3.4.2. Bilans uspjeha sektora osiguranja

Rezultati poslovanja sektora osiguranja dati su u narednoj tabeli.

Tabela 13. Bilans uspjeha – za sva društva za osiguranje iz RS (u 000 KM)

P O Z I C I J A	31.12.2012.		31.12.2013.		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi (1+2+3+4+5+6)	145.095	88,4%	157.959	89,6%	108,9
1. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	11.719		13.169		112,4
2. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja	121.790		124.791		102,5
3. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	521		4.668		896,2
4. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	6.066		5.505		90,7
5. Prihodi od povrata poreskih i drugih dažbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	93		96		103,4
6. Drugi poslovni prihodi	4.906		9.730		198,3

POZICIJA	31.12.2012.		31.12.2013.		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
II - Poslovni rashodi (1+2)	130.460	90,6%	147.137	91,9%	112,8
1. Funkcionalni rashodi (1.1.+1.2.+1.3.)	67.384		84.257		125,0
1.1. Rashodi za dugoročna rezerviranja i funkcionalne doprinose	10.629		12.863		121,0
1.2. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	2.822		3.223		114,2
1.3. Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	53.934		68.171		126,4
2. Troškovi sprovođenja osiguranja	63.076		62.880		99,7
III - Poslovni dobitak/gubitak (I-II)	14.635		10.822		73,9
B. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	7.717	4,7%	9.155	5,2%	118,6
II - Finansijski rashodi	821	0,6%	1.078	0,7%	131,2
III - Finansijski dobitak/gubitak (I-II)	6.896		8.077		117,1
AB - Dobitak/gubitak redovne aktivnosti (AIII+BIII)	21.531		18.900		87,8
V. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	10.656	6,5%	6.717	3,8%	63,0
II - Ostali rashodi	11.257	7,8%	10.939	6,8%	97,2
III - Dobitak/gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (I-II)	-601		-4.222		703,0
G. PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	208	0,1%	1.277	0,7%	614,9
II - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	708	0,5%	828	0,5%	117,1
III - Dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine (I-II)	-500		449		
D. PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA					
D I- RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	18		21	0,0%	113,4
Đ. DOBITAK /GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AB+VIII+ GIII+D-D1)	20.412		15.359		75,2
E. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	2.439		2.379		97,6
Ž. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI					
Z. NETO DOBITAK /NETO GUBITAK PERIODA (Đ-E+Ž)=(Z 1-Z 2)	17.974		12.979		72,2
1. Neto dobitak tekuće godine	18.514		18.817		101,6
2. Neto gubitak tekuće godine	540		5.837		
I. OSTALI DOBICI I GUBICI U PERIODU					
I - Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	409	0,2%	897	0,5%	219,0
II - Gubici utvrđeni direktno u kapitalu	727	0,5%	22	0,0%	3,0
III - Porez na dobitak koji se odnosi na ostale dobitke i gubitke	-50		80	0,1%	
J. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Z+II-III-III)	17.706		13.774		77,8
K. UKUPNI PRIHODI I DOBICI (AI+BI+VI+GI+D+Ž+II)	164.086	100,0%	176.258	100,0%	107,4

POZICIJA	31.12.2012.		31.12.2013.		Indeks 2013/12
	iznos	udio	iznos	udio	
L. UKUPNI RASHODI I GUBICI (AII+BII+VII+GII+DI+III+IIII)	143.941	100,0%	160.105	100,0%	111,2
Lj.UKUPAN BRUTO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (K-L)	20.145		16.153		80,2
M. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT (E)	2.439		2.379		97,6
N. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Lj-M)=J	17.706		13.774		77,8

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske

Tabela 14. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava

OPIS	2012.	2013.
Povrat na aktivu (ROA)	6,5	4,2
Povrat na ukupni kapital (ROE)	16,5	10,6

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske

Ukupan neto rezultat perioda koji je predmet raspodjele iznosi 12,979 mil. KM, a u njemu participira deset društava sa ostvarenim dobitkom od 18,817 mil. KM, dok su dva društva za osiguranje iskazala neto gubitak od 5,837 mil. KM

Ukupan neto rezultat u obračunskom periodu, kao razlika ukupnih prihoda i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu, sa jedne strane, i ukupnih rashoda i gubitaka utvrđenih direktno u kapitalu i tekućeg i odloženog poreza na dobit s druge strane, na nivou svih društava iznosi 13,774 mil. KM.

Društva za osiguranje su oko 32 miliona KM sredstava za pokriće tehničkih rezervi uložila u hartije od vrijednosti na domaćem tržištu kapitala, od čega 75% u državne obveznice. To ukazuje na investicioni potencijal koji društva za osiguranje imaju kao institucionalni investitori.

Na tržištu je uspostavljena adekvatna institucionalna infrastruktura (regulatorni organ, kancelarija ombudsmana, Zaštitni fond), a povećava se i broj ovlašćenih učesnika (društva za osiguranje, posrednici, aktuari). Zaštita potrošača usluga osiguranja i finansijska edukacija potrošača postaju sve značajniji segment kontinuiranog djelovanja Agencije.

3.4.3. Pregled ostalih učesnika na tržištu osiguranja

Pored društava za osiguranje i filijala društava iz FBiH posebnu ulogu na tržištu osiguranja Republike Srpske imaju i ostali učesnici koji su sa njima direktno povezani, čiji se pregled daje u nastavku.

Tabela 15. – Ostali učesnici na tržištu osiguranja

R.B.	Opis	31.12.2012.	31.12.2013.
1.	Zastupnici – fizička lica	145	134
2.	Zastupnici – preduzetničke radnje	26	20
3.	Društva za zastupanje iz RS	7	7
4.	Filijale društava za zastupanje iz FBiH	4	4
5.	Brokeri – fizička lica	5	58

R.B.	Opis	31.12.2012.	31.12.2013.
6.	Brokери – pravna lica iz RS	-	3
7.	Brokери – pravna lica (filijale iz FBiH)	2	2
8.	Ovlašćeni aktuari	21	28

Izvor: Agencija za osiguranje Republike Srpske

U 2013. godini dvije banke su od Agencije dobile dozvolu za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju.

Agencija je organizovala edukaciju i održala ispitni rok za polaganje stručnog ispita za provjeru stručnog znanja, potrebnog za dobijanje ovlašćenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju. Stručni ispit je položilo 20 kandidata.

Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz registara posrednika u osiguranju.

3.5. Tržište kapitala

3.5.1. Osnovni pokazatelji

Kao osnovni pokazatelji stanja tržišta kapitala Republike Srpske mogu se uzeti tržišna kapitalizacija, te ostvareni promet na Banjalučkoj berzi, koji su dati u narednim tabelama.

Tabela 16. – Pregled tržišne kapitalizacije hartija od vrijednosti sa Banjalučke berze

R.B.	OPIS	31.12.2012.	31.12.2013.	Indeks
1.	Akcije	3.295.026.879	3.352.231.762	101,74
2.	Fondovi	137.333.717	141.237.623	102,84
3.	Obveznice	325.608.914	519.147.064	159,44
4.	Trezorski zapisi	68.642.200	119.306.626	173,81
5.	Ukupno	3.826.611.710	4.131.923.075	7,98%

Izvor: Banjalučka berza

Ukupna tržišna kapitalizacija svih hartija od vrijednosti, kojima se trguje na Banjalučkoj berzi, 30.12.2013. godine iznosila je 4.132 miliona KM, što je za 7,98% više nego na kraju 2012. godine.

Tabela 17. – Pregled prometa na Banjalučkoj berzi – uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu (u KM)

Ukupan promet	2012.	Učešće (u %)	2013.	Učešće (u %)	Indeks
Akcije:					
▪ Redovan promet	37.475.855	14,36	36.183.852	9,63	-3,45
▪ Blok posao	5.695.270	2,18	21.242.652	5,65	272,99
▪ Preuzimanje	8.432.729	3,23	16.048.533	4,27	90,31
▪ Aukcija za paket akcija	7.762.107	2,97	8.533.224	2,27	9,93

▪ Javna ponuda	5.400.000	2,07	11.828.500	3,15	119,05
Obveznice:					
▪ Redovan promet	47.801.659	18,32	77.884.632	20,72	62,93
▪ Javna ponuda	36.059.478	13,82	-		
Trezorski zapisi:					
▪ Redovni promet	17.315.384	6,64	13.248.300	3,52	-23,49
▪ Javna ponuda	94.989.459	36,40	190.886.818	50,79	100,96
Ukupno	260.931.941	100,00	375.856.513	100,00	44,04

(Izvor: Banjalučka berza)

Na osnovu podataka iz prethodne tabele može se vidjeti da u 2013. godini nije došlo do značajne promjene vrijednosti redovnog prometa akcijama (-3,45%). Međutim, došlo je do značajnog povećanja vrijednosti blok poslova sa akcijama, za 273% u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, u ovoj godini došlo je do značajnog relativnog povećanja redovnog prometa obveznicama (62,93%), kao i javne ponude trezorskih zapisa koja je iznosila 190.886.818 KM, što je za 101% veća vrijednost u odnosu na prethodnu godinu. Javna ponuda trezorskih zapisa značajno je djelovala na ostvareni ukupan promet na Banjalučkoj berzi u 2013. godini.

U 2013. godini **ukupan promet na Banjalučkoj berzi** nalazi se na nivou ostvarenog prometa ukupnog prometa u 2006. godini i nalazi se na četvrtom mjestu godina sa najvećom vrijednošću ostvarenog prometa od nastanka tržišta kapitala Republike Srpske.

Redovan promet na Banjalučkoj berzi u 2013. godini (izuzimajući blok poslove, prijavljene poslove po osnovu preuzimanja, javne ponude i aukcije za pakete akcija i obveznica) iznosio je 127.316.785 KM, što je za 24,10% više nego u 2012. godini.

Tokom 247 dana redovnog trgovanja ukupno je zaključeno 16.231 transakcija, što je za 7,2% više nego u 2012. godini. U prosjeku je zaključeno 61 transakcija po danu trgovanja, sa prosječnom vrijednosti pojedinačne transakcije u iznosu od 7.844 KM.

Prosječan redovan dnevni promet na Banjalučkoj berzi u 2013. godini iznosio je 515.453 KM, što je više za 241% u odnosu na prethodnu godinu.

Najveći redovan promet u 2013. godini je ostvaren akcijama emitenata koji su uvršteni na službeno berzansko tržište - lista B (37%), zatim akcijama zatvorenih investicionih fondova (33%), te akcijama na slobodnom tržištu (27%).

U **redovnom prometu obveznicama** u 2013. godini ostvareno je 77.884.632 KM, što je činilo 20,72% ukupnog i 61,17% redovno prometa.

U 2013. godini, članovi Banjalučke berze su zaključili 12 blok poslova, više nego prethodne godine, kada je zaključeno 5 blok poslova. Ukupna vrijednost trgovanja sa blok poslovima iznosila je 21.242.652 KM, što predstavlja 5,65% ukupnog prometa na Banjalučkoj berzi (159,2% više nego prethodne godine).

U 2013. godini Banjalučkoj berzi je prijavljeno 32 posla po osnovu završenih ponuda za preuzimanje u ukupnoj vrijednosti od 16.048.533 KM, što je činilo 4,27% ukupnog prometa. Ostvareno je 11.828.500 KM prometa kroz dvije **javne ponude akcija**, što je činilo 3,15% ukupnog prometa.

U 2013. godini ostvareno je 190.886.818 KM prometa kroz šest **javnih ponuda trezorskih zapisa**, što je činilo 50,79% ukupnog prometa ostvarenog na Banjalučkoj berzi u 2013. godini.

Na Banjalučkoj berzi je u 2013. godini kroz 29 **aukcija za paket akcija** ostvaren promet u vrijednosti od 8.533.224 KM, što predstavlja 2,27% ukupnog prometa u 2013. godini.

Berzanski indeksi su takođe značajan pokazatelj promjena cijena hartija od vrijednosti koje su predmet berzanske trgovine. Vrijednosti zvaničnih indeksa Banjalučke berze daju se u nastavku

Tabela 18. - Vrijednosti indeksa Banjalučke berze

R.B.	Indeks	21.12.2012.	21.12.2013.
1.	BIRS	807,23	743,36
2.	FIRS	1.886,9	1.942,53
3.	ERS 10	745,65	652,86

Izvor: Banjalučka berza

3.5.2. Tržišni učesnici i listirane hartije

Jedan od pokazatelja razvijenosti tržišta je broj tržišnih učesnika. U narednim tabelama daje se pregled tržišnih učesnika za 2012. i 2013. godinu, kao i listiranih hartija od vrijednosti na Banjalučkoj berzi.

Tabela 19. – Pregled učesnika na tržištu kapitala Republike Srpske – uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

R.B.	Ovlašćeni učesnici	2012. god	2013. god	Indeks
1.	Berzanski posrednici	11	10	90,91
2.	Društva za upravljanje inv.fondovima	13	13	100,00
3.	Investicioni fondovi	16	16	100,00
3.1.	Otvoreni	2	2	100,00
3.2.	Zatvoreni	14	14	100,00
4.	Kastodi banke	8	7	87,50
5.	Banke depozitari	4	4	100,00
6.	Brokери	23	20	86,96
7.	Investicioni savjetnici	2	2	100,00
8.	Investicioni menadžeri	39	31	79,49

Izvor: Komisija za hartije od vrijednosti

Uprkos godini krize i broj učesnika na tržištu kapitala nije doživio značajnije oscilacije.

Tabela 20. – Pregled listiranih hartija od vrijednosti na Banjalučkoj berzi – uporedni pregled za 2012. i 2013. godinu

R.B.	Opis	2012. god	2013. god	Indeks
1.	Listirane akcije	494	439	88,87
1.1.	- službeno berzansko tržište	41	39	95,12
1.2.	- slobodno berzansko tržište	452	400	88,50
1.3.	- novo tržište	1	0	0,00
2.	Listirane akcije- suspendovane	249	242	97,19
3.	Fondovi	14	14	100,00
3.1.	- zatvoreni fondovi	14	14	100,00
4.	Obveznice	62	62	100,00
5.	Trezorski zapisi	3	4	133,33
6.	UKUPNO:	822	761	92,58

Izvor: Banjalučka berza

Broj listiranih hartija takođe potvrđuje značaj emisije i prometa dužničkih instrumenata za razvoj domaćeg tržišta kapitala.

3.5.3. Investicioni fondovi

U Republici Srpskoj, zaključno sa 31.12.2013. godine, posluje trinaest društava za upravljanje investicionim fondovima, koja upravljaju sa četrnaest zatvorenih investicionih fondova i dva otvorena investiciona fonda.

Jedan od najvažnijih parametara u poslovanju investicionih fondova jeste neto vrijednost imovine, ukupno, i po akciji, odnosno udjelu. Prema propisima, za izračunavanje neto vrijednosti imovine fonda odgovorno je društvo za upravljanje, s tim da društvo poslove obračuna može prenijeti i na drugo lice, a na osnovu ugovora na koji saglasnost daje Komisija. Banka depozitar investicionog fonda vodi računa da je obračun neto vrijednosti pojedine akcije ili udjela u fondu obavljen u skladu sa propisima.

Tabela 21. – Pregled neto vrijednosti imovine zatvorenih investicionih fondova po akciji u KM, za period od 2009. do 2013. godine

R. br	Naziv zatvorenog investicionog fonda	Neto vrijednost imovine po akciji u KM					
		31.12. 2009.	31.12. 2010.	31.12. 2011.	31.12. 2012.	31.12. 2013.	Promjena 2013/2012
1.	ZIF "BLB-PROFIT" a.d. Banja Luka	7,3	10,3	9,2	8,4	9,3	10,7%
2.	ZIF "BALKAN INVESTMENT FOND" a.d. Banja Luka	7,0	7,2	7,5	8,1	5,9	-27,2%
3.	ZIF "AKTIVA INVEST FOND" a.d. Banja Luka	8,5	11,7	10,4	10,6	10,0	-5,7%
4.	ZIF "VAUČERSKO INVESTICIONI BIZNIS FOND" a.d. Banja Luka	7,1	11,1	9,3	8,4	7,2	-14,3%
5.	ZIF "UNIOINVEST FOND" a.d. Bijeljina	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,0%
6.	ZIF "JAHORINA KONSEKO INVEST" a.d. Pale	2,6	6,3	5,3	4,6	4,4	-4,3%
7.	ZIF "ZEPTER FOND" a.d. Banja Luka	13,0	15,9	16,3	16,8	17,1	1,8%

R. br r	Naziv zatvorenog investicionog fonda	Neto vrijednost imovine po akciji u KM					Promjena 2013/2012
		31.12. 2009.	31.12. 2010.	31.12. 2011.	31.12. 2012.	31.12. 2013.	
8.	ZIF "EUROINVESTMENT FOND" a.d. Banja Luka	18,4	22,8	24,6	22,9	21,0	-8,3%
9.	ZIF "PRIVREDNIK INVEST" a.d. Banja Luka	4,4	6,2	5,6	5,6	4,4	-21,4%
10.	ZIF "INVEST NOVA FOND" a.d. Bijeljina	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,0%
11.	ZIF "BORS INVEST FOND" a.d. Banja Luka	6,2	9,9	10,3	8,5	6,9	-18,8%
12.	ZIF "POLARA INVEST FOND" a.d. Banja Luka	12,7	18,1	15,6	15,0	14,5	-3,3%
13.	ZIF "VB FOND" a.d. Banja Luka	6,5	8,8	7,8	6,9	5,4	-21,7%
14.	ZIF "KRISTAL INVEST FOND" a.d. Banja Luka	12,4	16,1	14,2	13,4	11,2	-16,4%

(Izvor: Banjalučka berza)

U skladu sa Zakonom o investicionim fondovima i Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine investicionog fonda i obračunu neto vrijednosti imovine po udjelu ili po akciji investicionog fonda, neto imovina investicionih fondova na dan 31.12.2013. godine uglavnom je obračunata na bazi prosječne cijene trgovanja ponderisane količinom hartija od vrijednosti prometovanih na berzi te prijavljenih blok poslova.

Iz prethodne tabele vidljivo je da je neto vrijednost imovine po akciji u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu samo kod dva zatvorena investiciona fonda porasla, kod dva je ostala na istom nivou a kod devet zatvorenih investicionih fondova došlo do smanjenja neto vrijednosti imovine po akciji.

Kretanje neto vrijednosti imovine otvorenih investicionih fondova pokazuje naredna tabela.

Tabela 22. - Pregled neto vrijednosti imovine otvorenih investicionih fondova po udjelu

R. br.	Naziv otvorenog investicionog fonda	Neto vrijednost imovine po udjelu (u KM)					Promjena 2013/2012.
		31.12. 2009.	31.12. 2010.	31.12. 2011.	31.12. 2012.	31.12. 2013.	
1.	OIF "KRISTAL KAPITAL"	65,9	70,2	67,6	69,0	72,3	4,8%
2.	OIF "MIKROFIN PLUS"	119,4	124,0	121,1	130,8	152,2	16,4%

(Izvor: Banjalučka berza)

Na dan 31.12.2013. godine u oba otvorena investiciona fonda došlo do porasta vrijednosti imovine po udjelu.

3.6. Per capita pokazatelji

U narednoj tabeli prikazani su najznačajniji pokazatelji koji se odnose na finansijski sektor, po glavi stanovnika Republike Srpske.¹⁶

¹⁶ Broj stanovnika u Republici Srpskoj u 2013. god. iznosi 1.425.549 (izvor: Republički zavod za statistiku RS- procjena).

Tabela 23. - Pregled *per capita* pokazatelja finansijskog sektora

(u KM)

R. br.	OPIS	2012. god.	2013. god.
1.	Bankarski krediti ¹⁷	3.774,70	3.964,06
2.	Kreditni MKO	148,45	150,22
3.	Plasmani davaoca lizinga	61,65	58,38
4.	Ukupno obračunata premija ¹⁸	107,11	111,53
4.1.	Premija životnog osiguranja	12,66	16,30
5.	Tržišna kapitalizacija	2.677,28	2.898,48

¹⁷ Plasirani krediti u Republici Srpskoj (banke RS + poslovne jedinice iz FBiH – poslovne jedinice banka RS u FBiH);

¹⁸ Ukupno obračunata premija u Republici Srpskoj (društva za osiguranje iz RS + poslovne jedinice iz FBiH - poslovne jedinice društava za osiguranje iz RS u FBiH);

4. Prijedlog mjera i aktivnosti za 2014. godinu

Radi izvršenja Zakonom predviđenih zadataka Komiteta za koordinaciju nadzora finansijskog sektora Republike Srpske, u nastavku je dat prijedlog aktivnosti Plana rada Komiteta za 2014. godinu:

1. Unapređenje zakonske regulative sadržane u programu rada Vlade i Narodne skupštine Republike Srpske, i to:
 - Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju- u cilju daljeg razvoja sektora osiguranja u Republici Srpskoj, predložiti odgovarajući model postepene deregulacije i liberalizacije cijena osiguranja od autoodgovornosti, koji je prihvatljiv i prilagođen postojećem stanju i razvoju tržišta osiguranja Republike Srpske;
 - Zakon o bankama Republike Srpske- u cilju primjene standarda i direktiva Evropske unije, te Bazelskih principa (Bazel II i III) kojima se uređuje primjena bonitetnih zahtjeva poslovanja banaka, upravljanje rizicima, kapitalni zahtjevi koji se odnose na kreditne, operativne i tržišne rizike, supervizija i supervizijske mjere, sa posebnim osvrtom na mjere rane intervencije i rješavanje banaka zapalih u probleme, zaštita korisnika finansijskih usluga i sl;
2. Razmatranje izvještaja o stanju u finansijskom sektoru Republike Srpske koji se dostavljaju Vladi i Narodnoj skupštini Republike Srpske (polugodišnje i godišnje), kao i kvartalnih izvještaja,
3. Utvrđivanje moguće forme saradnje u oblasti osiguranja u okviru Sporazuma o uspostavljanju specijalnih paralelnih odnosa između Republike Srpske i Republike Srbije, a u cilju unapređenja tržišta osiguranja putem postepene liberalizacije usluga osiguranja kroz uzajamno otvaranje tržišta za usluge saosiguranja između Republike Srpske i Republike Srbije;
4. Sagledavanje izvršavanja obaveza emitenata čijim se hartijama od vrijednosti javno trguje u pogledu izvještavanja investicione i opšte javnosti o finansijskim i drugim pokazateljima u vezi sa njihovim radom, kao i razmatranje mogućnosti da Agencija za posredničke, informatičke i finansijske usluge dostavlja finansijske izvještaje iz svog registra Banjalučkoj berzi hartija od vrijednosti bez naknade;
5. Unapređenje nadzora nad radom ovlašćenih procjenjivača;
6. Poreski tretman životnog osiguranja;
7. Konceptualna pitanja rješavanja i finansiranja problema sistemski značajnih banaka;
8. Konceptualna pitanja rješavanja problematičnih kredita u bankama;
9. Jačanje mjera nadzora i ranog otkrivanja rizika na finansijskom tržištu;
10. Sprovođenje propisa o sprečavanju pranja novca;
11. Aktivnosti na popunjavanju upitnika „Procjena stanja finansijskog sektora u Bosni i Hercegovini“ u skladu sa zahtjevom Međunarodnog monetarnog fonda i Svjetske banke, te ostale aktivnosti u skladu sa zahtjevima međunarodnih institucija;

-
- 12. Izrada i usvajanje programa finansijske edukacije mladih/studenata, te korisnika finansijskih usluga, kao i organizovanje edukacije u cilju povećanja njihove informisanosti i pismenosti;**
 - 13. Izrada godišnjeg izvještaja Komiteta, koji se prema članu 21. Zakona podnosi Narodnoj skupštini Republike Srpske, posredstvom Vlade. Godišnji izvještaj sadrži izvještaj o radu Komiteta, analizu stanja cjelokupnog finansijskog sektora, sa prijedlogom mjera i aktivnosti za dalji razvoj i napredak nadzora finansijskog sektora.**